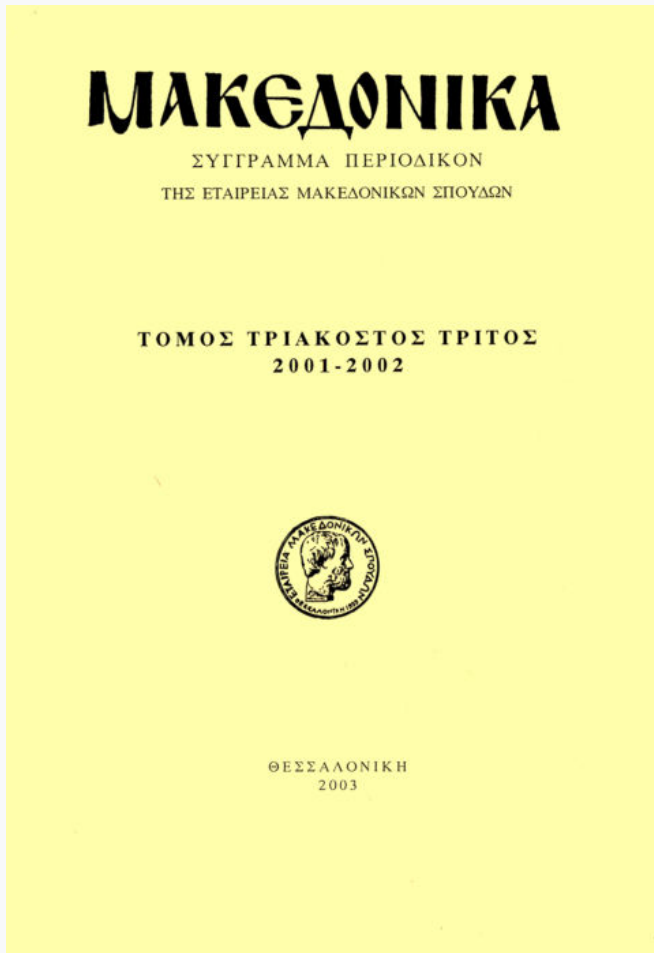

Μακεδονικά

Τόμ. 33, Αρ. 1 (2002)

Παλαίτυπα και ενθυμήσεις από τη Χότσιστα (Hocisht) Κορυτσάς

Ελευθέριος Καρακίτσιος

doi: [10.12681/makedonika.291](https://doi.org/10.12681/makedonika.291)

Copyright © 2014, Ελευθέριος Καρακίτσιος

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Καρακίτσιος Ε. (2002). Παλαίτυπα και ενθυμήσεις από τη Χότσιστα (Hocisht) Κορυτσάς. *Μακεδονικά*, 33(1), 331-338. <https://doi.org/10.12681/makedonika.291>

Ῥαναμάν ἀντί ξξ (6) λιρῶν / ὀθωμανικῶν καὶ ἀναγνωρίζω ἀπὸ τοῦδε / τὸν εἰρημένον Χρηστον Γρ. Σιωνίδην ἀπόλυτον/τον κάτοχον ἀπὸ τῆς σήμερον καὶ ἀναλαμβάνω τὴν ὑπό/χρέωσιν ἵνα ἅμα τῇ ἀποκαταστάσει τῶν πραγμάτων / ἐπισημοποιήσω τὴν ἄνω πόλιν.

Ἐν Βογδάντζη τῇ 21ῃ Ἀπριλίου 1913

Οἱ Μάρτυρες

Χασάν Μουχσίν (ς)

Αμπτουραχμάν (ς)

Χασάν Αλλή

Χουσεγίν Τσαβούς υἱός

Ιμπραχίμ

Ἡ πωλήτρια

Αἰσέ Μεμής

Εταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν

ΠΑΣΧΑΛΗΣ ΒΑΣΣΑΜΙΔΗΣ

ΠΑΛΑΙΤΥΠΑ ΚΑΙ ΕΝΘΥΜΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗ ΧΟΤΣΙΣΤΑ (HOÇISHT) ΚΟΡΥΤΣΑΣ

Τό ἔτος 2001 τόν μῆνα Σεπτέμβριο μέ τὴν ἑναρξη τοῦ σχολικοῦ ἔτους ἦλθαν οἱ καινούργιοι μαθητές στήν Α΄ Λυκείου στό σχολεῖο πού ὑπηρετῶ¹. Μεταξύ τῶν ἄλλων μαθητῶν καί μία Ἀλβανίδα² ἡ Βασιάνα Κώτσιου Κίτα ἀπὸ τὴν Ντρενόβα κοινῶς Δρύνοβον, ὅπως ὀνομάζετο στὴν ἀρχὴ τουλάχιστον τοῦ 20οῦ αἰῶνος στίς ταφόπλακες τῶν κοιμητηρίων Κορυτσᾶς³. Ἡ Βασιλική μέ τό βαπτιστικό της, Ἑλληνική ἔχοντας μόλις ἀφωτισμένην συνείδησιν καθ' ὅτι ἀνήκει στὴν τρίτη γενεὰ βιαιῶν ἐξάλβανισμένων βορειοηπειρωτῶν, μετὰ ἀπὸ συζητήσεις μου παρεχώρησεν ἓν μέρος ἀπὸ τό ἀρχεῖον τοῦ προπάππου της πού καταγόταν ἀπὸ τό Otsist, κοινῶς Χότσιστα, ἕνα χωριό στό ὄρος Μογανα, ἀπόληξη τοῦ Γράμμου στόν νομό Κορυτσᾶς. Τά πρὸς μελέτην ἀντικείμενα εἶναι:

1. Καινὴ Διαθήκη σταχωμένη μέ χοντρά χάρτινα ξζώφυλλα σκοληκρόβρωτη. Δέν ὑπάρχουν στοιχεῖα πού νά πιστοποιοῦν τὴν ἔκδοσιν. Μᾶλλον εἶναι τοῦ 19ου αἰῶνος. Οἱ διαστάσεις τῆς Κ.Δ. εἶναι 8,5×13 ἐκ. Ἀρχίζει ἀπὸ τὴν σελίδα 37 καὶ τελειώνει μέ τὴ σελίδα 310 πού δέν εἶναι ὁμως καί τό τέλος της. Ἐσταχῶθη ἐκ τῶν ὑστέρων ἀπὸ ἔμπειρον βιβλιοδέτην στίς ἀρχές τοῦ 20οῦ αἰῶνος καὶ ἐχρησιμοποιήθη ἕνα φύλλον ἀπλοῦ ἐγγράκτου τετραδίου πού ἀπὸ τὴν μίαν ὄψιν εἶναι δειγματολόγιον ἐμπορευμάτων, γραμμένο εἰς τὴν Ἑλληνικὴν (ἀπλή καθαρεύουσα). Ἡ γραφὴ εἶναι ἡ ἀπλή καλλιγράμματος μέ μελάνη πέννας τῶν ἀρχῶν τοῦ 20οῦ αἰῶνος ὀρθογραφήμενη. Τά τεμάχια αὐτῆς πού ἐνώνουν τό ξζώφυλλον μέ τό κυρίως σῶμα τῆς Κ.Δ. ἀφήνουν νά ἀναγνωσθοῦν τὰ κάτωθι στό ἐμπρόσθιο ἐσωτερικὸ τοῦ ἐξωφύλλου: στό φ. 1α: *Ἰερὸν / Εβραγγέλιον / Χρηστος Ἡ. Πετρόπουλος/*

Κάτωθι αὐτῶν ζωγραφισμένος ὁ τίμος Σταυρός μέ τό ἴδιο μολύβι γραφίτου μέ τριγωνικὲς ἀπολήξεις ἔχοντας κυκλικὴν τὴν κεφαλὴν στὰ τέσσερα σημεῖα καὶ τὴν ἄνωθεν μέ τὰ ἀρχικά κεφαλαῖα *INBI* τό σύνθετος ἐπίγραμμα εἰς τὸν Ἐσταυρωμένον. Στό φ. 1β μέ πέννα μελάνης τό ἀπόσπασμα τοῦ δειγματος ἐμπορευμάτων ἀναγράφει:

1. Εἶναι τό 8ο Λύκειο Θεσσαλονίκης ὅπου ὑπηρετῶ ἀπὸ τό 1995.

2. Ἐτοῖ ὀνομάζουν ὄλους τοὺς προερχομένους ἐξ Ἀλβανίας ἀδιακρίτως καταγωγῆς των οἱ ἀπληροφόρητοι Ἕλληνες.

3. Βλ. Ἐλευθ. Καρακίτσιος, *Ὁρθόδοξοι ἱερεῖς καὶ διάκονοι πού ἐπέζησαν τοῦ ἀθέου καθεστώτος (1945-1990) στὴν Ἀλβανία. Αὐθεντικὲς μαρτυριὲς ἀπὸ τὴν Βόρειο Ἠπειρο*, Θεσσαλονίκη 2001, σ. 467.

...άξιαν των Γρ(όσια) 123,40... / Δείγματα ... / έπειδή δέν ήμποροϋμ(εν) / δέν φαίνονται
 αλλά ... / (κα)νένα πανταλόν δύνα... / (άνοι)κτόν και κλειστόν δούξ... / διαλέξαμεν ήμεις
 διό(τι) ... / αλλά ούτε φαίνονται ... / διότι έχεις 35, 40, 45, ... / τί τιμή θέλεις.

...4/8 πήχ(εως)⁴ μάλλινο πρὸς 12 γρ(όσια) 90
 » » » » 14 » 28
 τόνη τρασπετεράν » 5,20 » 5,20
 123,20

Στό τελευταίο λευκό φ., 1α πού σταχώνει τό έξώφυλλο μέ τό κυρίως σώμα τής
 Κ.Δ., έχομεν απόκομμα τοϋ ίδιου φύλλου χαρτιοϋ άπό τό δειγματολόγιον πού περι-
 γράψαμε άνωθεν στό φ. 1α και φ. 1β και άναγράφονται τά κάτωθι: ...νά σοϋ τό στείλω
 σήμε(ρον)... / ... τό στείλω αλλά εις γνώσιν ... / ... είνε άνω τών 1000 γροσιών ... / ... τά τό
 Πάσχα νά μου στεί(λ)ς ... / Άνευ έτέρου διατελώ φιλ... / Θεοδόσιος ... /

30/
 28/
 25/
 15/
 15/
12/
 115
100
 =15

Στό ίδιο φ. 1β ίδιος φιλοτεχνήμενος μέ άπλό γραφίτη ό τίμος Σταυρός και κάτω-
 θεν αϋτοϋ γράφει μέ τόν ίδιο γραφίτη (μολύβι): *Σωτήριος / Δημήτριος / Τραίνης/*. Πα-
 ραπλευρώς αϋτών γράφει *Lenđ*⁵ / *iv* / πού σημαίνει σειρά ή γραμμή (ή τάξη ή διάταξη)
 πού γράφτηκαν έδώ έγινε τό (19)14.

Έντός τής Καινής Διαθήκης έχομεν τίς έξής ένθυμώσεις:

Σελίς 67 στήν δεξιά ώα μέ πέννα μελάνης σημειοϋται ή όνοματοθεσία *Βασίλειος*
Γεωργίου Βασιλειάδης και στήν κάτω ώα *Dimitraq* είναι στά άλβανικά τό όνομα *Δημη-*
τρακη.

Στή σελίδα 71 ύπάρχει ή άσπρόμαυρη εικόνα Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΗΣ ΜΑΡΚΟΣ και
 όπισθεν στή λευκή σελίδα 72 μέ μπλέ μελάνι πέννας καλλιγραφική ή έξής ένθύμησης:
Έμόν έστι κτήμα⁶, άγορασθέν μέ χρήμα / και όποιος μοϋ τό κλέψει εις πύρ άσβεστον /
νά πέση ή κάλιο χέρι του νά πέση / Βασίλειος Γ. Βασιλειάδης / Basilio georgiu / Ce jar-
diniere de notre onele est bon / etunfante de votre jandiniere / est un bon enfante παιδιόν.

Η σημείωση στή Γαλλική δηλώνει άσφαλώς και τήν έπιθυμία τοϋ Βασιλειάδη νά
 εκμάθη τή Γαλλική.

Στή σελίδα 115 πού έχει άσπρόμαυρη εικόνα τοϋ Εϋαγγελιστή Λουκά έχει ση-
 μειωμένα: *H B.Σ./1914*.

Στή σελίδα 228 σημειώνει άπό τό έδάφιο (Ίω. ιγ´, 31) και μετά τό διαχωρίζει μέ

4. Είμαι ό τεκτονικός πήχης 0,64 εκ. πού προλάβαμε έως τή δεκαετία τοϋ 1950-1960 στόν
 έλληνικό χώρο.

5. Βλ. Κων. Παφίλης, *Λεξικό Άλβανοελληνικής*, εκδοσις Μ. Σιδέρη, Άθήνα, σ. 663.

6. Είμαι κοινή ένθύμηση πού συνήθιζαν νά γράφουν οι Έλληνες Όρθόδοξοι τουλάχιστον
 άπό τά βυζαντινά χρόνια. Βλ. Ν. Βέης, *Τά χειρόγραφα τών Μετεώρων, I. Μ. Βαρολάμ*, Άθήνα
 1994 και Ελ. Καρακίτσιος, «Πέντε άνέκδοτα χειρόγραφα τής Ίερās Μονής Κοιμήσεως Θεοτό-
 κου Σταγιάδιων Τρικάλων», *Θεσσαλικό Ήμερολόγιο* 24 (Λάρισα 1993).

μελανί γραφίτη (μολύβι) και δυσανάγνωστη λέξη. Έπίσης ο ίδιος γραφέας έχει ίδια σημείωση στη σελίδα 236 ('Ιω. ιη', 1) τη λέξη *δεύτερο*, στη σελίδα 233 από ('Ιω. ιη', 28) διαχωρίζει με τον ίδιο τρόπο και γράφει τη λέξη *τέταρτον*. Πάλι στη σελίδα 241 ('Ιω. ιθ', 25-37) τη λέξη *ένδέκατον*. Προφανώς διαχωρίζει τα ευαγγέλια της ακολουθίας της Μεγάλης Πέμπτης του Πάσχα.

Στη σελίδα 370 με γραφίτη στο τέλος της Α' προς Κορινθίους μετά το τέλος στο λευκό σημειώθηκαν και οβήσησαν διακρίνουμε μόνον την ημερομηνία (...) 1952/ που σημαίνει ότι αναγνώσκειται ή Κ.Δ. έως αυτή την ημερομηνία.

Στη σελίδα 382, αριστερή όα, γράφει με άπλο γραφίτη (μολύβι) στα άλβανικά που διαβάζεται *Sotir Dhimitri Treni 1920* είναι ο ίδιος ο γραφέας που τον συναντούμε στην ένθυμηση την έλληνική στο πίσω φ. Ιβ που περιγράψαμε παραπάνω.

Στη σελίδα 387 στη δεξιά όα ή ένθυμησης με μελάνι πέννας: *Βασίλειος Γ. Βασιλειάδης Ίουνιος 5*.

Στη σελίδα 418 στη δεξιά όα με άπλο γραφίτη ή ένθυμησης *Σωτήριος Δημητρίου Τραίνης 1914*, όπως και στίς υπόλοιπες ένθυμησης.

2. Βιβλίον Γεωγραφίας διαστάσεων 11,5x16,5 εκ. με εικονογραφημένον έξώφυλλον. Η Άθηνά με δόρυ και στο βάθος όπισθεν μέσα σέ Ήλιο ανατέλλοντα ή Άκρόπολις και τά άλλα μνημεία της Άθήνας. Στο επάνω άκρο γράφει: *ΕΤΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ / Ι. Α. ΒΡΕΤΟΥ / ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ / ΜΕΤΑ / 29 ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΩΝ / Άδεία του Ύπουργείου της Παιδείας / άρ. 205 και ήμερ. 3 (Μουχαρέμ 1312)*. Στο κάτω μέρος έχει την έτικετα: *Γ. ΣΕΪΤΑΝΙΔΗΣ / ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΗΣ / Έν Γαλατᾶ δόφ Μαχμουδιέ / άριθ. 7 και 9 / Στο φ. 1α τό όποϊον είναι κολλημένο στο έξώφυλλο διαβάζουμε: ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ / ΕΥΡΩΠΗ / ΜΕΤΑ 29 ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΩΝ / ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ / ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ / ΑΡΡΕΝΩΝ ΚΑΙ ΘΗΛΕΩΝ / Άδεία του Ύπουργείου της Παιδείας / ύπ' άριθ. 205 και υπό ήμερομ. 13 Ίουνίου 1311 (1 Μουχαρέμ 1312) / ΚΑΙ / ΕΓΚΡΙΣΕΙ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ / ΕΚΔΟΣΙΣ ΠΡΩΤΗ / ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ / Γ. Ι. ΣΕΪΤΑΝΙΔΗΣ / ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΗΣ / Έν Γαλατᾶ δόφ, Μαχμουδιέ άρ. 7 και 9, / 1895.*

Όπισθεν του φ. Ιβ έχει εκ του τυπογραφείου τά έξης: *Πάν αντίτυπον μη φέρον την ύπογραφήν ... / ώς εκ τυπολοκίας προερχόμενον / κατά τον νόμον. / ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΝΕΟ / (Όδφ Κιουτσούκ Κενδέκ άριθ. 29...*

Τό έξώφυλλο έμπροσθεν και όπισθεν είναι κολλημένο με τό υπόλοιπο σόμα του βιβλίου με τεμάχια κόλλας χαρτιού με μικρά τετράγωνα από μπλέ γραμμές. Έπάνω είναι αναγεγραμμένα με μελάνι πέννας και μικρογράμματα καλλιγραφητά τά κάτωθι: *Ένδεικτικόν / Ό Νικόλαος Δημητρίου μαθητής της ε' τάξεως της άστικής σχολ(ής) .. / (ΕΞ)εταθείς δημοσία εις όσα διήκουσε μαθήματα, θρησκευτικά / ... / (Έλ)ληνικά, ιστορικά, Γαλλικά, Μαθηματικά, Τουρκικά, Γεωγραφία / ...*

Τό βιβλίον της Γεωγραφίας είναι κολλημένο με τεμάχιον του ίδιου χάρτου του υπόλοιπου Ένδεικτικού στη σελίδα 118-119 και γράφει: *...κα άπεκρίνατο πάνυ καλώς <9> επεδείξατο δέ καθ' άπαν τό σχ(ολικόν) / έτος δια(ωγήν) λίαν καλήν / Έν Χοταίτη τη 23 Ίουνίου 1895 / Ό Διδάσκαλος Γεώργιος Σιμώτας*

Τό έξώφυλλον στην τελευταία του όψη έχει τυπωμένα τά κάτωθι: *ΕΡΓΑ Ι. Α. ΒΡΕΤΟΥ / ΒΙΒΛΙΑ ΝΕΟΦΑΝΗ / ΕΚΛΕΚΤΑ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ /*

Έτος σχολικόν	Α. Α'	έξάμ.	Είκ. 26,	Γρ(όσια) 1,20 /
»	»	Α. Β'	»	Είκ. 54, » 2 /
»	»	Δεύτερον	»	Είκ. 75, » 3,20 /

»	»	Τρίτον	»	Εἰκ. 88,	»	4,20/
»	»	Τέταρτον	»	Εἰκ. 85,	»	5/

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

Ἔτος	Πρῶτον	εἰκον	35	Γρ(όσια)	3/
»	Δεύτερον	»	35	»	4/
»	Τρίτον	»	28	»	4/

ΑΛΦΑΒΗΤΑΡΙΟΝ ΝΕΩΝ

Μετά εικονογραφιῶν παρ(άδες) 20

Κάτω γράφει γιά τό βιβλίον τῆς Γεωγραφίας ὁ ἐκδότης τήν τιμή του

Τιμάται	γρ(όσια)	4/
Δεδεμένον	»	5/

3. Βεβαίωσις προσφορᾶς πρὸς τόν Ἱερὸν Ναόν Ἁγίου Νικολάου Χοτσίταις τοῦ Δημητρίου Κιόσε ἡ ὁποία ἔχει ὡς ἑξῆς:

Ἄριθ. 112/

1910

(ΤΣ) ΣΦΡΑΓΙΣ ΝΑΟΥ ΤΟΥ ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΩΜΟΠΟΛΕΩΣ ΧΟΤΣΙΤΖΗΣ/

Δημήτριος Κιόσε/

Εἰσφορὰν πρὸς ἀνέγερσιν τῆς Ἐκκλησίας/

Ἁγιος Νικόλαος Γρ(όσια) 300

Ἡ σφραγίδα εἶναι στό ἄριστο ἄκρο στρογγυλή καί τά ὑπόλοιπα στό μέσον τοῦ τεμαχίου χαρτιοῦ ἀπό λευκή κόλλα χαρακωμένη μέ μπλέ σταυρωτές μικροῦ διαστήματος γραμμές. Τό ποσόν τῶν 300 γροσίων εἶναι σεβαστόν ποσόν διά τήν ἐποχὴν ἂν τό συγκρίνουμε μέ τό ποσόν ἐκποιήσεως οἰκίας μετά τῆς ἀχυρῶνος εἰς τήν Χοτσίσταν τό ἔτος 1915 στό Πωλητήριον πού ἀκολουθεῖ παρακάτω.

4. Ἐνα πωλητήριον οἰκίας μετά ἀχυρῶνος εἰς τήν Χότσισταν τό ἔτος 1915 τό ὁποῖον ἔχει ὡς ἑξῆς:

Πωλητήριον/

Διά τοῦ παρόντος πωλητηρίου ἐγγράφου ἡ ὑποφαινομένη / Εἰρήνη Κων. Μπίνω (σύζυγος Ἀδάμ Μ. Τσίλη) ὅτι σήμερον εὐχα/ριστως καί οἰκιοθελῶς ἐπούλησα εἰς τόν Νικόλαον Δημ. Μπίνω / τήν οἰκίαν μου μετά τῆς ἀχυρῶνος κειμένων εἰς θέσιν «Μέσος Μαχαλάς». Διά γρ(όσια) Δύο χιλιάδες τετρακοσίας (ἄριθ. 2.400) τὰς / ὁποίας ἔλαβον παρ' αὐτοῦ σῶσας καί ἀκεραίας / Ἡ ἄνω οἰκία καί ἀχυρῶνα συνορεύει ὡς ἑξῆς: / Πρὸς Ἁνατολάς καί Δυσμᾶς μέ τήν τοῦ Δημητρίου Μπίνω οἰκίαν / πρὸς βορρᾶν καί Νότον μέ τήν τοῦ Δημητρίου Γιάντσου οἰκίαν / Κηρύττω δέ ἀπό σήμερον καί εἰς τό ἑξῆς τόν εἰρημένον Νικόλαον / Δημ. Μπίνω τέλειον καί ἀνενόχλητον ἰδιοκτητήν τῆς ἄνω / οἰκίας καί ἀχυρῶνος παραιτούμενη ἐγὼ τὴν καί οἱ κληρονόμοι / μου παντὸς ἐπ' αὐτοῦ δικαιώματος ἰδιοκτησίας, καί ὑπόσχο/μαι ὁπόταν αὐτὸς βούληται ἵνα δώσω ἐνώπιον τῶν ἀρμοδίων ἀρχῶν / τήν σχετικὴν μου καταθέσιν δυνάμει τῆς ὁποίας νὰ μεταβιβάσ/θῶσιν ἐπ' ὀνόματι του καί οἱ ἐπίσημοι τίτλοι τοῦ κτήμα/τος τούτου

Ἐφ' ᾧ συνετάχθη τό παρὸν καί ἐδόθη εἰς χεῖρας του / πρὸς ἀσφάλειαν του

Ἐν Χοτσίταις τῆ 25 Ἰουλίου 1915 /

Οἱ Μάρτυρες
Χρῆστος Τάσκας πάρεδρος

Διά τήν ἀγοράματον Εἰρήνην Κων. Μπίνω
(τό ἀποτύπωμα χειρὸς) ἡ ὁποία βάζω τό
δάκτυλόν της, ὑπογράφω /

Σύμβουλος

ἐγὼ ὁ γράψας Νικόλαος Ι. Δημόπουλος /

(ΤΣ) Άν. Χερπίος

καί μαρτυρῶ (Τά ὡς ἄνω γραμμένα καλύπτουν τὸ ἐπικοληθὲν χαρτόσημον ἐκ 4 δραχμῶν)

Ἡ τεθεῖσα σφραγίδα τοῦ παρέδρου εἶναι κυκλικὴ μεγαλογράμματος καὶ στό μέσον ἔχει τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνοςμον: Σταυρὸς μὲ βασιλικὴ κορῶνα. Γύρωθεν γράφει: ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΟΡΥΤΣΑΣ. Στὸ δεύτερο κύκλο γύρωθεν τῶν ἄνω γράφει: ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ * ΧΟΤΣΙΣΤΗΣ*.

Τὸ χαρτόσημον εἶναι τῆς αὐτονόμου Β. Ἡπείρου τὸ ὁποῖον ἔχει χρῶμα μπλέ καὶ στό μέσον ἀπεικονίζει τή νίκην, φτερωτὴν ἀρχαίαν γυναῖκα ποῦ κρατεῖ στό ἀριστερόν χερί δάφνον στεφάνι. Ἐχει φωτεινόν ὀρίζοντα μὲ εἰκόνες στό βάθος δεξιὰ τόν Λευκόν Πύργον Θεσσαλονίκης καὶ ἀριστερὰ μία πόλη κεντρικῶν αὐτῶν θάλασσα ποῦ στό ἄκρο προβάλλει ξηρά. Γύρωθεν τοῦ στρογγυλοῦ ὀρίζοντος ἔχει κυκλικά τίς λέξεις ΗΠΕΙΡΟΣ, ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ, ΝΗΣΟΙ ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ, ΚΡΗΤΗ. Εἶναι ἡ ἀπελευθερωμένη Ἑλλάς τοῦ 1915. Στό ἐπάνω μέρος γράφει ΧΑΡΤΟΣΗΜΟΝ καὶ ἀπό κάτω ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ 4 ΔΡΑΧΜΩΝ 4.

Περίπου στό μέσον μέ κεφαλαία κόκκινα γράμματα γράφει: Β. ΗΠΕΙΡΟΣ. Εἶναι ἀπό τὰ σπάνια διασωθέντα χαρτόσημα τῆς Αὐτονόμου Β. Ἡπείρου τῶν 4 δραχμῶν τοῦ ἔτους 1915.

5. Χειρόγραφος ἐπιστολή μὲ φάκελλο διαστάσεων 2,5×11,5 εκ., ποῦ δέν ἐφθασε στόν προορισμόν της. Ὁ φάκελλος ἀπό ἔξω γράφει τή διεύθυνσιν τοῦ ἀποστολέως καὶ παραλήπτου: Ἐπιστολή / Κοσμῆ Κατσάνη / Ἐξ Ἀδραμυτίου / ἔτους 1914 / καὶ Ἰωάννη Ἀσημένιου. Κάτω ἀριστερὰ ἡ διεύθυνσις τοῦ παραλήπτου μὲ πέννα μελανῆς: Κύριο Εὐθύμῳ Γ. Ἀδαμίδην / Εἰς Σιδηρόκαστρον / Ἄν. Μακεδονίας. Ἡ ἐπιστολή γραμμμένη σέ ἄσπρη κόλλα μέ μπλέ τετράγωνες ραβδώσεις ἔχει ὡς ἀκολούθως:

Ἐν Ἀδραμυτίον⁷ 13 Φεβρουαρίου /

Ἀγαπητοῦ μου Ἐξαδέλφαι, διμίτρι καὶ νικόλα πρότων εροτοῦμαι / περὶ τὴν καλὴν σας ηγίαν ἂν εροτάται καὶ διὰ ἡμᾶς καλὰ ἡμεθα / Ἐκίνην τὴν ἡμέραν ποῦ ἐφίγεται ἐκοπήκαν τα πόδια μου καὶ δέν / ἤμποροῦνα νὰ πάγω εἰς τὸ σπιτήν καὶ εἰς τὸ σπιτήν ποῦ πῖγα ἐκείνην / τὴν ἡμέραν δέν ἐβγίκα ἐξο καθόλου, καὶ νὰ εβγο ποῦ νὰ πάγω / πάγω στήν ταβέρονα μοῦ φένεται μάρθη καὶ σκοτινὴ τὴν αλην τὴν / ἡμέραν ἐπιγα εἰς τόν Τάμη ἡ ὄρα 9 καὶ πῖρα ἄχυρο τὸ ἀμανέτη ποῦ ἐληζμονίσασαι τὸ κεντρία ἐγὼ νὰ μὲ στενοχορῶσται καὶ ἦνε (σ)ζίγορα / στα ἠδικά μας τα χαίργια. ἦναι 95 μαιτσίχηνα τόρα νὰ μὲ τα γιρβεβατε / του ἁγίου διμητρίου τόται νὰ ληται καὶ νὰ τὰ πάρεται /

Αὐτὴ ταῖς παράδαις θὰ ταῖς σοδγιάσομεν κάρθουνα εἰς τὴν ρεγάλην (;) / διὰ τὴ τόρα τὸ κάρθουνο δέν κἀνην παράδες νὰ μὴ γράψης νὰ ταῖς / δόσομεν ταῖς) παράδαις σε κανέναν ἄλον διατὶ μαὶ κακοφαίνετε καὶ δέν / σε δινο πεντάρα. Ἀσπαζμοῦς ἀπὸ τόν κόστα ἀπὸ τόν ἀντόνη ἀπὸ τόν ἄσμαινου / καὶ ἀπὸ ὄλους τοὺς φίλους. Τὸ αἰμαθαν ὄλη αὐτὴ καὶ εοταιναχορῶθικαν / καὶ ἦπαν τὴ στεναχόρια θα ἔχεται. Αἰμαίσιος ποῦ θα λάβετε τὴν ἐπιστολην. νὰ μας ἀπαντήσασαι. Ἀσπαζμοῦς εἰς τὸν διμήτρη καὶ εἰς τόν νικόλα / καὶ εἰς ταῖς γινεκαίστου Ἀσπαζμοῦς εἰς τὸν ἡλία κλέτση καὶ ἦς τὴν γυνέκα μου / Ἀσπαζμοῦς καὶ εἰς τὴν γιαν(ι)ά μου καὶ εἰς τὴν θιτσαμου εβγαίνιαν καὶ / εἰς τὴν θία μοῦ μαρία ἀπο τὴν μαμα μου καὶ ἀπο εμαὶ τὴν παναγωτοῦλα / Εγὼ ἡ παναγοτοῦλα σας γράφο καὶ ἀσπάζομαι τὴν δεξιάν σας χίρα.

Στὸ πίσω μέρος ἡ ἐπιστολή ἀναγράφει Κωζμά καὶ στήν δεξιὰ ὡς Μαρτίου 8. Ἡ

7. Ἀδραμυτίον καὶ Ἀδραμυτίτευον πόλις τῆς Ἰωνίας στή Μ. Ἀσία 10 γλμ. ἀπὸ τίς ἀκτές τοῦ Αἰγαίου. Στὰ 1922 μὲ τὴν ἀνταλλαγὴ πληθυσμῶν εἶχε 10.000 κατοίκους.

Ἐπιστολή είναι γραμμένη ἀπό τή γραφέα Παναγιωτούλα είναι τῶν ἀποστολέων Κοσμά Κατσάνη ἀπό τό Ἄδραμύτιον τό ἔτος 1914 καί τοῦ Ἰωάννη Ἀσημένιου. Είναι ξεαδέλφια τοῦ Δημητρίου καί Νικολάου Μπίνου ἀπό τήν Χοτοίσταν Κορυτσᾶς, ὅπως διαπιστώνεται ἀπό τό *Πωλητήριο* πού ἀναλύουμε στήν παρούσα ἐργασία. Ἔχουν τό ἐπάγγελμα τοῦ ἀνθρακᾶ (καρβουνιάρη) ὅπως βλέπουμε παρακάτω στήν ἄδεια θήρας τοῦ Νικολάου Δ. Μπίνου. Αὐτοί ἀποστέλλουν τήν ἐπιστολή στόν Εὐθύμιον Γ. Ἀδαμίδην, πού είναι ὁ ἐργοδότης τῶν, στό Σιδηρόκαστρον Ἄν. Μακεδονίας, ὅπου φαίνεται ἐργάζονται ἢ διαμένουν ἐργαζόμενοι στήν περιοχή.

Αἰτία τῆς ἀποστολῆς τῆς ἐπιστολῆς είναι τό ἀμανέτι⁸ (ὑποθήκη) πού ξέχασαν στό Ἄδραμύτιον ὅπου ἦταν καί ἐφυγαν γιά δουλειά φαίνεται στό Σιδηρόκαστρο. Είναι 95 μετζίτια⁹ (λίρες τουρκικές), τοὺς διαμηνύουν ὅτι τώρα είναι σίγουρα στά χέρια τους καί θά τά πάρουν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου (26 Ὀκτωβρίου), θά ἐμπορευτοῦν τά χρήματα σέ κάθουνα τό δίχως ἄλλο νά μὴν στείλουν ὅποιον δῆποτε νά τά πάρη. Κρατήθηκε ἡ ἐπιστολή ἀπό τοὺς παραλήπτες γιά τήν πιστοποίηση τυχόν ἀναίρεσῆς τῆς κατακρατήσεως τῶν 95 τουρκικῶν λιρῶν ἐκ μέρους τῆς οἰκογενείας τοῦ παραλήπτου.

6. Ὁ Νικόλαος Δημητρίου Μπίνος τό ἔτος 1931 εὐρίσκειται στό χωριό Ταξιάρχης Χαλκιδικῆς ἐργαζόμενος ὡς ἀνθρακεύς (καρβουνιάρης). Ἐκεῖ ζήτησε ἄδεια κυνηγοῦ ἀπό τό δασορχεῖον Πολυγύρου τήν ὁποία καί ἔλαβε. Σήμερα εὐρίσκειται στό ἀρχεῖον τῆς ἐγγονῆς του Βαλλεντίνης καί είναι ἐντυπη μέ ὅλες τίς γενικῆς διατάξεις θήρας στήν ἑλληνική ἐπικράτεια.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ/
ΔΑΣΑΡΧΕΙΟΝ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ /
Αὔξ. ἀριθ. 296 /
ΑΔΕΙΑ ΘΗΡΑΣ /
ΙΣΧΥΟΥΣΑ /

ἀπό σήμερον μέχρι τέλους Φεβρ. 1932 /
Διὰ τὸν κ. Νικόλαον Δ. Μπίνον /
καταθέσαντα δι' αἰτήσεώς του τὸ ὑπ' ἀριθ' /
43 / 15-9-1931 γραμματίον διπλότυπον τοῦ /
Ταμείου Πολυγύρου /
Πατρὸς Χώτισστα /
Διαμονῆ Ταξιάρχης /
Ἐπάγγελμα Ἀνθρακεύς /
Ἡλικία 45 /
Ἐν Πολυγύρῳ τῆ 21 Σεπ/βρίου 1931 /
Ὁ Δασάρχης Πολυγύρου

(Τ.Σ.)

Χῶρος ἐπικολλήσεως φωτογραφίας

(Φωτογραφία) (Τ.Σ.)

Ἀποτίμησις στοιχείων:

Ἀπὸ τὰ ἀνά χεῖρας παλαιύτυπα καί τίς μαρτυρίες τῶν ἀδελφῶν Βαλλεντίνης Θωμᾶ

8. Βλ. Ἠλίας Κωνσταντίνου, *Λεξικό τῶν Ξένων λέξεων στήν Ἑλληνική Γλῶσσα*, Ἀθήνα 1992, σ. 18: amanat τουρκικά < ἐνέχυρο, ὑποθήκη, παρακαταθήκη.

9. Ὁ.π., σ. 81.

Καρακίτσιος Ε. Κ.

*Επιγραφή ἀπὸ ἀντίγραφο τοῦ δημοτικῆς
ἐπιγραφῆς Κιότου Σ. 300.*

Βεβαίωσης Ἑρανικῆς Ἐπιτροπῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Ἱ. ναοῦ Ἁγίου Νικολάου.

Παράκλησις

Ὡς τὸ παρὸν ἐστὶν ἠδυσχερὲς ἔγγραφο βασιλεῦς ἐν ὑπομονῇ
Ἐξάρτη. Παν. Μοῦσι. Λούβρη Ἁγίου Νικολάου / οὐ σήμερον ἠγα-
ρῖνονδ' αὐτὸ ἀποδοῦναι ἐπιθυμῶμεν ὡς ἐν Κιότου Δημ. Μοῦσι
ἐπὶ τὴν οἰκίαν μου μέσῃ τῶν ἀχρῶντος κειμένων ἐξ ἑξῆς κίους παλα-
τῆς = διὰ τὴν οἰκίαν δύο χιλιῶδες τετρακοσίαις (ἔσοδ. 2400) τα-
ῖς οὐκ ἔχοντες ἀπὸ αὐτοῦ σὺν καὶ ἀμειψαίαι.

Ἡ ἀνο οἰκία καὶ ἀχρῶντος οὐκ ἔστιν ἐξῆς.
Πρὸς Ἁγετοῦ καὶ Δουμῶ μέσῃ τῶν δημοτικῶν κίονδ' οἰκίαν
ἀπὸ Βιρραν καὶ Μοῦσι μέσῃ τῶν δημοτικῶν φαντασθὼν οὐκ ἔστιν.

Καρῶντος δὲ αὐτὸ σήμερον καὶ ὡς ἐξῆς ἐν ἐξοικιστικῶν ἰσχυ-
ρον Δημ. Μοῦσι ἐπιμὸν καὶ ἀνωρχικον ἐδουατήται τῶν αὐτῶν
οἰκίας καὶ ἀχρῶντος παραπομπῆς ἐστὶ καὶ οὐ κηροτομῆ-
μον αὐτῶν ἐσ' αὐτοῦ δὲ κειμένων ἐδουατήται, καὶ ὑποχ-
μαι οὕτως αὐτὸ βούλεται ἵνα ἐξῆς ἰσχυρῶν τῶν Ἁγετοῦ ἀρχῶν
τῶν σχετικῶν μου κατὰ βεβαιω. δύναμι τῶν ὁσοῦς τὰ μετεβίβα-
θῶν ἐσ' ὄνοματί μου καὶ οὐ ἐνὸς μοῦσι οὕτως τῶν κειμ-
τῶν τούτων.

Ἐξ' ἑσ' οὐκ ἔστιν ἐπὶ τὸ παρὸν καὶ ἐδοθεῖ ἐν χερσὶν τῶν
ἀπὸ ἀσφαλείας μου.

Ἐν Χότισσαις τῆς 1915
διὰ τὴν ἀρχαίαν ἐπιγραφήν κιν. Μοῦσι
ἐσοῦσθ' ὅτι ἐξῆς ἐστὶν ἐξοικιστικῶν, ἐνομοθ-
ῆται ἡ ἐπιγραφή ἀνεγέρσεως Ἱ. δημοτικῶν
ἐπιμὸν καὶ μαρτυρῶ.
Ἐξ' ἑσ' οὕτως

Πολιτήριον οἰκίας μετὰ ἀχρῶντος (1915).

(Μάκιο = βλαχιστί) Μπίνο από τήν Χοτσιόστα, τής Έλβίρα Κώτσιο Κίτα από τήν Δρε-νόβα Κορυτσάς προκύπτουν τά κάτωθι στοιχεία:

Ἡ Βασιλική Κώτσιο Κίτα εἶναι κόρη τῆς Έλβίρας Κώτσιο Κίτα πού διαμένει στή Θεσσαλονίκη στό ἴδιο σπίτι μέ τή θεά τῆς Βαλεντίνα Μπίνο ἡ ὁποία εἶναι καί ἡ κάτοχος τῶν παλαιύτων. Οἱ δύο ἀδελφές εἶναι πτυχιούχες Οἰκονομικῶν τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Τυράννων καί ἡ Έλβίρα ἔχει φανερά Έλληνική συνείδηση γιά αὐτό ἔμαθε τήν Έλληνικήν γραπτῶς καί προφορικῶς. Ὡς μορφωμένα δύνανται νά παρέχουν σαφεῖς ἱστορικές πληροφορίες. Τά παλαιύτα ἦταν ἰδιοκτησία τοῦ Νικολάου Δημητρίου Μπίνου κατοίκου Χοτσιόστης, γεννηθεῖς τό ἔτος 1886, ὅπως προκύπτει ἀπό τήν ἄδεια θήρας τοῦ δασαρχείου Πολυγύρου Χαλκιδικῆς. Ὁ Χρῆστος Ἡλία Πετρόπουλος τῆς ἐνθυμήσεως στήν Κ.Δ. εἶναι ὑπαρκτό πρόσωπο. Ἦταν δάσκαλος στήν Χοτσιόστα καί μουσικός, ἔπαιζε ἐκτός τῶν ἄλλων ὄργανων πολὺ καλὸ μαντολίνο. Ὁ Σωτήρης Δημητρίου Τραίνης εἶναι φίλος τοῦ Νικολάου Μπίνου ὅπως καί ὁ Βασίλειος Γ. Βασιλειάδης μᾶλλον καί οἱ δύο ἀπὸ τήν Κορυτσά ὅπου ὑπάρχουν ἀπόγονοι ἕως σήμερα.

Ὁ Νικόλαος Δημ. Μπίνος τελείωσε τήν ἀστική σχολή Χοτσιόστης ὅπου ἦταν πολὺ καλὸς μαθητής. Πάντα διάβαζε μέχρι τά βαθιά γεράματά του. Ὁ πατέρας του Δημήτριος λεγόταν Κίόσε καί ἐπειδὴ τό ἐπίθετο αὐτὸ ἔλαβον πολλοὶ μουσουλμάνοι τό ἔλλαξε σέ Μπίνος. Τό 1895 διδάσκαλος στήν Χοτσιόστα ἦταν ὁ Γεώργιος Α. Σιμώτας. Ἀπόγονοὶ του ὑπάρχουν μέχρι σήμερα στήν Χοτσιόστα ὅπου λειτουργοῦσε ἀστική Σχολή μέχρι τό 1920, ὅπως μοῦ ἀνέφεραν οἱ ἄνωθεν πληροφοριοδότες. Σήμερα ἐπι-ζει ἡ Λευκοθέα Λάμπρου Σκορδάνη 93 ἐτῶν μιλά καί γράφει τά ἑλληνικά ἀπόφοιτος σχολείου Χοτσιόστης.

Ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Νικολάου πού κτιζόταν τό 1910 ὑπάρχει μέχρι σήμερα εὐτυ-χῶς δέν καταστράφηκε ἀπὸ τό καθεστῶς Ένβέρ Χότζα, ὅπως τό μοναστήρι τοῦ Προ-φήτου Ἡλίου καί ὁ ναὸς τῆς Ἁγίας Κυριακῆς στή Χοτσιόστα. Σήμερα ὑπάρχουν ἀπόγονοι τοῦ Κοσμᾶ Κατόσην στή Χοτσιόστα καί τοῦ Ἀδάμ Μ. Τσίλη ὁ ὁποῖος εἶναι πρῶτος ἐξάδελφος τῆς μητέρας τῆς Βαλεντινῆς καί ζεῖ στὰ Τύραννα.

Ἀπόγονοι Γιάνσου ὑπάρχουν ἀκόμη σήμερα στή Χοτσιόστα. Ἀπόγονοι τοῦ Χρή-στου Τάσκα ἐκ Χοτσιόστης ζοῦν σήμερα στήν Αὐλάνα. Ἀλλαγὴ ἐπιπέδων καί τοπωνυ-μίων ἔγιναν στήν Χοτσιόστα μετὰ τό 1920 ὅτε καί ὁ βίαιος ἐξαλβανισμὸς ἕως τό 1990. Σέ ὅλα τά παλαιύτα φαίνεται ἡ αὐτονομία τῆς Βορείου Ἠπειροῦ, ἀπὸ τήν ἑλληνική γλώσσα, τὴ σύνταξη ἐπίσημων ἐγγράφων, τὴ βεβαίωση τῆς ἐρανικῆς ἐπιτροπῆς ἀνε-γέσεως τοῦ Ἱ. ναοῦ Ἁγίου Νικολάου Χοτσιόστης, τίς σφραγίδες τῶν ἐπίσημων ἐγγρά-φων τοῦ Ἑλληνικοῦ χαρτοσήμου τῶν 4 δραχμῶν. Παρ' ὅλο πού τό 1914 ἰδρύθηκε τό Ἀλβανικὸ κράτος, ἡ Βόρειος Ἠπειρος κράτησε τήν αὐτονομία της ὡς τό 1920 σύμ-φωνα μέ τὴ συμφωνία τῆς Κέρκυρας καί Φλωρεντίας. Ἀργότερα τήν καταργεῖ ἡ Ἀλβανία μονομερῶς μέ τὴν ὑποστήριξη τῶν μεγάλων Δυνάμεων καί προπάντων ἴτα-λίας, Γαλλίας καί Αὐστροουγγαρίας.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΚΑΡΑΚΙΤΣΙΟΣ
ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ - ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ